

Il·lustració Catalana

455

Feminal

Núm. 59

Barcelona 25 Febrer 1912

SPORTS D'HIVERN, EN EL PIRINEU CATALÀ
(Mas f.)

PERA LA DONA

DESDE fa poques setmanes, ha quedat constituïda en Barcelona una nova entitat femenina. Es ella una branca de la tan coneguda com útil y ja important obra de la *Protection Catholique internationale de la jeune fille*.

Segons tenim entès, la iniciativa d'aquesta meritíssima obra's deu al nostre infadigable sociòlech don Ramon Albó, qui sapigué transmetre'ls seus entusiasmes a un grupo de dames de l'aristocràcia catalana, enfront de les que figura'l nom prestigiós de donya Isabel Güell, marquesa de Castellidorsius.

L'Associació Catòlica internacional de protecció a la noya, no es obra d'avuy. Extesa per casi tot el món, té per principal objecte amparar a n'aquelles noyes qui deuen abandonar llur patria y sovint llur família pera guanyarse la vida lluny d'elles, y evitar per medi d'una protecció moral y material que's trobin desamparades ò que cayguin en algun d'aquells parany's qui per dissort esperen sempre una hora de feblesa ò de desampar en la dona.

En 1876, funcionava ja en Suïssa l'obra evangelista «*Amies de la jeune fille*», inspirada en semblants ideals de protecció femenina, y d'ella, un home de cor, Mr. Leon Genoud, de Fribourg, l'any 1896 aprengué la necessitat de crear pera les catòliques, la mateixa institució qui tant de be portava a les protestants.

Una dama de tanta voluntat com mèrits, Madame Louise de Reynolds, s'entregà ab entusiasme al apostolat de portar a cap la noble iniciativa, y creguent que la unió fa la força, y que davant d'un perill social calia unir-se pera vèncer totes les dones del món, prescindint de diferències de religió, se proposà unir la branca catòlica qu'ella's anava a fundar, al tronch ja vigorós de l'obra internacional de protecció femenina.

Mes esdevingué que les *Amies de la jeune fille*, declarant llur obra essencialment evangelista, se negaren a unir-se ab les catòliques.

Fou aleshores que Mme. de Reynolds fundà a Fribourg el 22 de Setembre de 1899 l'*Œuvre Catholique Suisse de protection à la jeune fille*. L'any següent l'obra era ja escampada ab gran èxit per tota Suïssa, y en la primera junta general, en 1897, onze mesos després, ja calgué constituïrla en forma d'obra internacional, tants eren els serveys que venia prestant a les noyes de totes les nacions, que la necessitat obligava a expandir-se.

En 1898, Baviera s'uní a la institució portantli la força d'unes noves y ben enteses organitzacions, y el mateix any comensà la publicació d'un butlletí mensual qui en ses cobertes ostentava ja'ls colors blanch y groch qui restaren el distintiu de l'Obra qui'ns ocupa.

En 1900 s'afiliaren a ella més de 3000 membres y més de mil establiments.

L'Obra era devinguda ja una bella realitat en França, Baviera, Àustria, Hongria, Alsàcia-Lorena, Itàlia, Anglaterra y Suïssa, unint-se Bèlgica en 1901.

Holanda, Irlanda, l'Argentina y el Brasil no tardaren en seguir l'exemple, y en 1902 el Congrés de Munich aprobà'ls estatuts definitius, restant la direcció general confiada a un Comitè internacional resident a Fribourg (Suïssa).

Desd'aleshores l'Obra anà creixent fins qu'arribà a Espanya introduhida per les Infantes donya Pau y donya Isabel de Borbó, essent el primer Comitè constituït a Madrid baix l'alt patronat de S. A. R. donya Isabel.

Avuy, l'Obra internacional consta de més de noucents Comitès escampats per tot el món.

Els membres protectors tenen com a especial missió, per medi de les corresponsals, procurar en tant que possible evitar la emigració femenina, cercant a les noyes, en llur pròpia patria, y millor encara en la pròpia llar, manera de guanyarse la vida, sia col·locantles, sia creant pera elles indústries productives.

Si a pesar d'axò, existeix en la noya'l propòsit decidit d'expatriarse, la missió s'exten en voltar els seus passos de tota protecció; recomanarla, col·locarla, acui-

llirla en els casals organitzats a n'aquest fi; en un mot, no dexarla may desamparada ni abandonada a sí mateixa en hores de perill ò de soletat, desde'l moment en que al arribar a una població desconeguda, troba al posar peu en terra una mà amiga y protectora que reconeix aviat per la insígnia blanca y groga que distingeix els membres protectors, fins a l'hora en que ja sent d'una manera definitiva assegurat el seu pervindre.

Aquesta es l'obra que's proposa portar a cap el Comitè barceloní de l'Associació catòlica internacional de protecció a la noya. Hermosa iniciativa que de tot cor tots, totes hem d'ajudar a créixer, ja qu'ella ens es dictada per sentiments cristians, plens d'humanitat y d'amor al proïsme.

FEMINAL, qui en altres ocasions s'havia ocupat, si be ab menys detalls, de fundacions d'aquesta índole, se complau en felicitar als seus iniciadors y en desitjarlos tot l'èxit que merexen.

Mes ab la sinceritat qui sempre ha presidit nostre criteri, ens permetem avuy afegir unes paraules a nostra coral felicitació.

Caldria, a nostre modest entendre, que puix tants cors y tants noms prestigiosos s'han aplegat, y tantes bosses s'han obert pera acullir les estrangeres..... no oblidar que sense sortir de nostra terra hi hà infinitat de noyes en perill, en perill molt més imminent tal volta que no pas el qui espera la institutriu qu'arriba a nosaltres desd'altres nacions, més instruhida, més culta, més resolta, més conexedora de la vida, més desperta y avesada a la lluita que la noya d'aquí...

Jo'm permeto creure que'l Comitè barceloní de l'Obra Catòlica internacional de la protecció a la noya, deuria, ans que tot, procurar millorar la sort de les seves compatriotes.

Les obres del Institut de Cultura pera la Dona, el Sindicat y el Patronat de l'Agulla, els Patronats escolars d'obreres, que son les úniques fundacions femenines qui fins a l'hora present tenen a llur actiu obra real de cultura y protecció, no basten a n'axò encara a Barcelona.

Hi hà quelcom a fer molt important y urgent, y qu'ajudarà encara a la noble missió de les esmentades institucions femenines. Y aquest quelcom es evitar la explotació inicua, inconcebible de que son víctimes moltes noyes de relativa educació, no ja solament avuy les qui son empleades en certs establiments, sinó les qui en Barcelona trobant-se necessitades, acudexen ahont les criden els anuncis aparentment lícits que publica ingènuaument per medi d'Agències poch escrupoloses la bona premsa barcelonina, oferint treball decent y ben retribuït a senyoretas. Treball que'ls es, després, personalment proposat en forma que no pot acceptar en cap manera la qui se sent honrada.

La protecció a la noya .. la repressió de la tracta de blanques...

¡Ah! senyores del Comitè barceloní de la nova institució femenina... en nom de Déu y de la humanitat, en nom de la religió y de la decència... jo'm permeto suplicarvos que vostres pietoses mans la desempenyin en primer lloch pera la barcelonina,... que molta y bona feyna podeu fer per ella, sense que de moment us calgui anar a les estacions a salvar les forasteres. Axò, més endavant.

Obríu un diari, dels qui entren en nostres famílies, cerqueu en la plana d'anuncis, cada dia aquests:

Se necesita una señorita para un despacho. Dirigirse Agencia de anuncios X ò calle Z, número Y.

Pensèu que un 95 per cent d'aquestes dues ratlles aparentment inofensives amaguen un odiós mercat, una vergonya moral que'ns es deber combatre y destruhir.

Heuselaquí el perill que jo us senyalo, perill que si sabeu conjurar, serà la pedra fonamental de la victòria de l'Obra de la protecció a la noya y potser la millor de les victòries.

CARME KARR.

BARCELONINES

NO'NS cal donar compte aquí de les festes particulars que han tingut lloch en nostra capital ab motiu del Carnes-toltes. La premsa diària n'ha donat forses detalls y preferim ocuparnos d'altres coses que merexen més particularment nostra atenció.

Una d'elles es, entre altres remarcables, el casament que reproduhim en nostres planes d'informació d'acontexements barcelonins.

Se tracta de les noces efectuades entre'ls fills de dues conegudes families: la del opulent negociant Sr. Ramonatxo y la del reputat dentista D. Amaro Pedra. La senyoreta Pedra, qual bellesa es admirada en nostra ciutat desde ja la seva no llunyana infància, es avuy l'esposa d'un dels simpàtics fills del Sr. Ramonatxo, aquest català de cor, en qui sembla encarnada la vella rassa catalana: laboriosa, enèrgica, intel·ligent, tota voluntat y perseverància, qui ab el fruyt del seu treball s'ha sapigut crear una aureola y una fortuna envejables, que li hauràn servit pera inculcar als seus fills, els seus hàbits de treball y senzillesa, qui no estan pas renyits ab el lloch que'ls pertany en la societat barcelonina, a n'ells per llur intel·ligència y educació, y a n'elles per llur gentilesa y elegància.

A la nova y simpàtica parella desitja FEMINAL tota la ditxa que's mereix, y espera qu'en aquesta ditxa'ls pares dels nuvis, y molt especialment el Sr. Ramonatxo, aquest català sempre fervent, sempre fidel, pera qual caràcter el Dant no escrigué sa dolorosa estrofa, veuràn coronats els seus desvetllaments.

El reputat mestre de música, l'il·lustre Granados, ha inaugurat la seva Sala de Concerts en l'Avinguda del Tibidabo, hermós local, que la generositat del opulent Dr. Andreu feu construhir exprés.

Aquesta festa donà lloch a una solemnitat musical ab motiu del repartiment de premis del darrer concurs de l'Acadèmia Granados, presidit per l'insigne Risler. Els tres principals llorejats senyorettes Moner y Lluçà y el jove Sr. Llongàs anaren a recullir els seus premis après de ferse aplaudir ab entusiasme pel nombrós auditori. La senyoreta Lluçà, primer premi ab medalla d'or, per unanimitat, y el Sr. Llongàs, primer premi, guanyador d'un magnífich piano de cua.

El casament del senyor don Joan Ramonatxo ab la senyoreta Mercè Pedra.
Els nuvis voltats de llurs germanes y amigues

Senyoreta Elvira de Hidalgo, la gentil artista barcelonina qui acaba de ferse aplaudir ab entusiasme en el Liceu, en el Barbero de Sevilla y's troba actualment a Monte-Carlo.
(Amer f.)

En quant a la senyoreta Moner, qui estigué incomparable en l'execució de la «Sonata de Litz» y de l'obra del seu mestre «El coloquio en la reja», feu ben patent la justícia ab que en l'hora del Concurs, el jurat presidit per en Risler la distingí, per unanimitat, ab un primer premi extraordinari, ab medalla d'or y distinció.

Pochs dies després, en la matexa sala, l'eminent Granados recullí personalment l'entusiasme d'un auditori tan intel·ligent com nombrós qui s'havia aplegat pera assaborir el seu gran art.

A n'aquest concert seguí el de l'Acadèmia Ainaud, qui de dia en dia va crexent en reputació. Poques vegades s'haurà aplaudit en Barcelona ab més justícia obres de conjunt com les que executaren els dexebls del distingit professor. Y, després de llohar l'escola de la professora de cant Srta. Chesselet, siens permès citar l'hermós lloch qu'ocupa l'element femení entre'l qual tant se distingexen les senyorettes Gili, Biada, Klein, Dorgebray, Oriol, San Pedro, Gatell, Domenech, Reichardt, Monturiol com a violonistes, y la violoncelista senyoreta Aurora Bertrana y Salazar, filla del il·lustre escriptor gironí en Prudenci Bartrana, qui es cridada a ocupar entre'ls artistes catalans un lloch ben distingit.

A l'hora d'entrar en premsa aquest nombre, la il·lustre escriptora y poetisa D.ª Dolors Monserdà de Macià, infatigable en sa tasca social, prepara una conferencia sobre les Lligues de Compradores, a la que l'Associació de Dames Catòliques encomana insistentment l'assistència, en el Foment del Treball Nacional.

FEMINAL avansa sincers aplaudiments a la seva il·lustre col·laboradora, esperant ocuparse de dita conferencia, axí com de la que prepara pera el vinent diumenge la senyora Domènech de Cañellas, en el mateix local, sobre la seva institució Federació social d'obreres.

EN L'INSTITUT DE CULTURA Y BIBLIOTECA
POPULAR PERA LA DONA

En la Biblioteca

Una classe de dibuix

La sala d'actes en dies de calch de patrons y figurins

Si haguessim de seguir els nostres impulsos sobre tot lo que pera la cultura de la dona va portantse a cap en nostra ciutat, cada número de FEMINAL hauria de dedicar varies de ses planes a referir els crexents beneficis d'aquexa obra admirable qui's deu a la iniciativa de la qui es honra y gloria de les dones catalanes, donya Francisca Bonnemaïson de Verdaguer, a la entusiasta

y intel·ligent tant com infadigable cooperació de ses companyes, les tan meritíssimes senyores y senyoretes Cot de Giménez, Carreras, Baladía, Torner, Font, Seix, Sagarra, Canibell, Mas, Agneta Cot, y a l'admirable direcció d'un professorat qui es tingut avuy com un dels millors de Barcelona.

Es cert; sembla que cada día, en aquesta benvolguda

La classe de gimnàs ab el seu professor Mr. Langlois du Feu, fent exercicis en el pati. — (Boguñá y Cornet, f.)

terra nostra, a l'hora d'exir el sol, aquest il·lumini l'esperit d'aquella incomparable Paquita, y li inspiro noves orientacions pera'l be y l'engrandiment de la seva obra. Avuy, ja no son sols la seva preocupació els detalls de la cultura intel·lectual de les associades de la Biblioteca Popular y Institut de Cultura lo qui omple son esperit infadigable. Es la cultura física de la dona, tan descuydada en aquest país. Y es per axò, qu'acullintse a les llums del reputat professor francès Mr. Langlois du Feu, tan conegut en Barcelona desde que aquí implantà'ls concursos hípichs, les meritíssimes dames del Institut de Cultura resolgueren instituir en ell aquesta nova manifestació de tant interès pera la

Medició y pès de les dexebls de gimnàs. El Dr. Presta y Mr. Langlois (Boguà y Cornet f.)

dona: la gimnasia. Com tot lo qu'allí's porta a cap, la nova assignatura es desempenyada ab tot el cuydado qu'implica. Pès y medicació fets per l'intelligent facultatiu doctor Presta, trajos adequats, blaus y blanchs, de llana, còmodos y elegants, local al ayre lliure, en l'alegre pati banyat pel sol del mitxdià, aparells moderníssims, la intelligent direcció del indicat professor francès: heuselaquí la nova institució qui desde fa poques setmanes ve prestant incomparables serveys a la noya, en aquell edifici del carrer de Elisabets, qui avuy pot ben reivindicar el nom de Casal de la Dona catalana, ja que en ella hi troba ensenyansa, protecció, educació y cultura física.

La tómbola organizada en el «Royal» pera arbitrar recursos en favor de la construcció del temple de Ntra. Sra. del Carme (Gerònims) Sa Illma. el Bisbe Dr. Laguarda, inaugurant la tómbola. — (Ballell f.)

INTELECTUALITATS FEMENINES ESPANYOLES

EL nom de la il·lustre escriptora, historiadora y poetisa espanyola ve massa lligat als primers passos de FEMINAL pera que no l'estampem de nou avuy en ses planes ab doble simpatia. Dintre poch compliran els set anys de la memorable vetllada organisa en l'Ateneu Barcelonès per nostra Revista (nada aleshores de dos mesos) y la secció literaria del primer centre cultural de Catalunya, en honor de la dama eminent qui per primera volta visitava nostra capital.

D'aquella vetllada, en que també per primer cop, la intel·lectualitat femenina catalana s'agrupava en amable confraternitat entorn de sa companya eminent, el recort es viu encara en tots els esperits, y molt especialment en el de Blanca de los Ríos y de FEMINAL. Tots els qui assistiren pogueren assaborir la rara erudició de la historiadora de Fra Gabriel Tellez, aquella gloria espanyola coneguda per Tirso de Molina, gracies al magnífich treball que llegí la seva autora sobre «Tirso de Molina y Cataluña.»

Blanca de los Ríos, de qui pot dirse qu'es avuy una

D. Juan» y sobre tot el seu esplèndit «Madrid goyesco» no haguessin afiansat definitiva y gloriosament la fama de la il·lustre dama.

Mes l'obra fundamental de Blanca de los Ríos es indubtablement la dels seus estudis sobre Tirso de Molina, y les seves notables conferencies donades no sols en l'Ateneu de Madrid, si que també, després de Barcelona, en Burgos, en Sevilla, en Salamanca y altres de les principals capitals d'Espanya.

Entre aquestes conferencies merexen especial atenció: *Afirmación de la Raza ante el Centenario de las Repúblicas hispano-americanas* (Febrer de 1910), *La Poesía en la Historia* (Novembre de 1910) y *Del teatro español del Siglo de oro* (Maig de 1911), *Nuestra poesía en América* (1910) y altres.

Vis-presidenta de la important entitat *Centro de cultura hispano-americano* de Madrid, lo seu nom com ses campanyes en favor de la *Unión hispano-americana*, han conquerit gran fama més enllà dels mars, y Barcelona tingué derrerament l'honor d'hostatjarla altra volta ab

Donya Blanca de los Ríos de Lamperez

de les primeres figures del Parnàs espanyol, resideix a Madrid en companyia del seu espòs, distingit arquitecte don Vicens Lamperez y Romea.

Sevillana y filla del no menys il·lustre arquitecte don Demetri de los Ríos, autor de la immortal obra «Itàlica» y restaurador de la catedral de León, neboda del eminent historiador don Joseph Amador de los Ríos, la simpàtica Blanca desde sa primera joventut se feu remarcar per el seu talent.

En 1877, una poesia «La última joya» y una novela publicada l'any següent «Margarita», la revelaren delicada poetisa y pulcra escriptora.

Per aquella porta que li obría ab gran simpatia amplement la opinió pública, Blanca de los Ríos anà aventurant de dia en dia gloriosament en el camí de les lletres espanyoles.

Los seus llibres de poesies «Esperanzas y recuerdos», «El Romancero de D. Jaime el Conquistador», «Madrigales» y «Siega de rosas» bastarien ja a texir bella corona pera'l front de qui al nàixer portava ja la de la bondat, de la virtut y de la gentilesa, si les seves noveles «Melita Palma», «La niña de Sanabria», «Las hijas de

motiu de l'Assamblea americanista en la que representa la entitat qual vis-presidencia acabem de consignar.

Aquesta es la figura literaria de Blanca de los Ríos.

Com a dòna es un model de finura, elegancia y gentilesa.

Son tracte afable y senzill, tot bondat y dolcesa, fan d'ella una dòna encisadora qui seduïeix ja desde'l primer moment. Rès, en la seva conversa fa sospitar la deü de sabiesa que tanca son cervell privilegiat, com si en el tracte de la vida diaria volgués per esperit de modestia, fer oblidar la seva alta y refinada cultura, sota l'encís d'una gracia nadiua incomparablement femenina.

De Blanca de los Ríos pot dirse que qui la tracta un sol cop li resta amich per sempre més y qui la llegeix per primera volta ja may més ha de dexar de llegirla y d'admirarla.

FEMINAL se complau en renovarli ses més respectuoses simpaties, desitjantli encara llargs anys de vida pera que pugui anar enaltint més y més el nom de la dòna ibèrica que té en ella un complert model.

F.

INFANTS Y AUCELLS

VEYEU aquell nin petitó, grassonet y roig com la flor de la rosella? Veyeu oom surt de la Masia Blanca, la gran Masia del Baró de la Mora y la Franquesa? Surt d'amagat, mirant arreu que ningú'l vegi...

L'Avia, velleta, no l'esguardarà per que ha caygut un poch malalta; ni l'oncle que tant l'estima, per que ha anat a cassar a trench d'auba. ¡Pobret! Ni son pare, ni sa dolsa mare'l podràn advertir tampoch dels perills de la vida... ¡Son morts!

¿Hont va en Francisquet? Porta una canya llarga... llarga... la més llarga qu'ha trobat, que se li enreda per les bolumagues, els abrulls y les moreres y que ja l'ha fet caure dues voltes demunt les espines, fentli una pila d'esgarranxades als tendres ditets de rosa, y una pila de sets en el traje de finíssim drap.

¿Sabeu hont va l'entremaliat?... A esguerrar nius.

Allà dalt d'un pibet ne veu un... ¡Ja està! Demunt d'una enlayrada alsina un altre... ¡També va a terra! Les cardinetes volen, criden esverades y fugen al lluny perdentse entre una boyra de plata y or que va baxant y's posa com lleu fumerola en lo més alt d'una montanya, mare d'un torrent hont hi reposa'l sol quan va a la posta.

¡No ha caminat poch en Francisquet! dues, tres, quatre, cinch hores. ¡Està cansat! ¡S'ha perdut! Y quant més s'afanya per trobar el bon camí més se'n allunya.

Allà d'enllà, ovira un bosch que sembla d'or. El sol el vesteix d'una polsina maravellosa que brilla y s'apaga com petits llumets de diamants. Allà va'l Francisquet, plorant, arrossegant els peuetx mitx descalsos, car les arestes li han robat les sabates noves, perduda la canya, qu'ha esgarriat tants aucellets y qu'una alsina misteriosa li ha trencat en mil estelles guardantles dalt de sa copa justiciera.

Com si la pobra mare morta'l pogués escoltar, la crida ab sa veueta plena de sospirs:

— ¡Mare! ¡mare!... —

El nen ha arribat al bosch lluminós, hont el sol reya ab la cara vermellova que posa quan se'n va a dormir en son llit de coxins de porpra.

El nen també'n té de són y'l seu cosset de sis anys cau de fadiga.

¡Pobret! als llabis trèmols li acut l'oració de les nits dolses... «¡Aquest llit me ficaré; set àngels hi trobaré!»

L'eco d'uns cascabels que bosch endins ressonen li talla l'oració en els llabis.

Una veu grossa, dura, que deu esser la d'un mossardó que baxa de montanya, canta extremint la pineda:

¡Tienes la cara picosa... a... a...
como el cielo é estrellado... o... o...
y'n cada pico una rosa... a... a...
polida d'Abril y Mayo... o... o...

Y les os y les as, s'allarguen... s'allarguen fent un camí de doscentes lleugues.

El nen crida: — ¡Parèu! ¡Parèu! — però la veuota aspra y groxuda, mudant de tò, canta ja molt més lluny, y quan va acabar de perdres, el nen ja dorm ajassat sota un roure.

¿Te'n recordes, Francisquet, quants y quants aucells vares somniar? Cardines, pardals, merles, rossinyols, cotolius y fins garses y xutes y òlives y mussols, tots feyen demunt ton cap un cobricel negre y pahorós; y a cents, a mils, extenfen els bechs y't feyen picadetes; y ¿te'n recordes que quan més bategaves ab el mal somni vegeres al teu costat, com aparició divina, un àngel en figura de nena qui't despertava dolsament?

Era una criatura d'uns deu anys, fina, espigada, hermosa. Morena de color d'or, nines d'atzabetja, llargues pestanyes a

manera de dosser sedós, cabells com la nit bruna. Tot'ella era gracia, esquisitat, llum y vida, goig y gloria.

— ¡Despèrtat, nen! ¿Què fas aquí?

— ¡Soch dolent! ¡esguerro nius! He fugit de la Masia y m'he perdut. Soch molt entremaliat y ¡tinch molta gana!

— ¡Tens gana! ¡pobrisó!... No ploris més, maco, que jo't donaré pa, aglans dolsos y aquestes cireretes de pastor. ¿Vols?

— ¡Sí!... ¡Ay! ¡que boniques! Jo d'axò a casa no'n menjo.

— ¡Vaja! donchs, ara'n menjaràs.

— Y aygua... ¿no'n tens?

— ¡Prou! a dojo. Aquí apropet baxa'l torrent... ¡Vina a beure, petit!

— ¡No puch! ¡Tinch totes les cames plenes de picades que m'han fet els aucellets!

— ¡Cà!... ¿Vols dir? ¡Si no hi tens rès a les cametes! ¡Per xò, no ho fassis més axò d'espatllar els nius!... Els aucellets fóra dels pares, son com nosaltres, sense consol... Vaja, no sospiris y no't moguis, que jo't vaig a cercar l'aygua. —

Y la nena, als cinch minuts tornava del torrent. En ses morenes mans s'obria una gran flor de lliri blau, de la que'n vessava l'aygua com cretall filat. Acostà als llabis assedegats la mística copa que Deu feu florir en l'escuma de la torrentera.

Després la nena preguntà:

— Ara dígame qui ets... com te dius...

— Soch el Francisquet de la Masia Blanca... ¿Y tu?

— Jo soch la Roseta de tot l'Any, la captayre d'Esterri d'Aneu, la filla del carrabiner de Tirvia que mataren d'un tret els contrabandistes... Una nit dos d'ells anaven carregats de tabach d'Andorra, topantse ab el meu pare qui anava ab el meu germanet y ab mi per aquest bosch. — ¡Amàgat! Roseta de tot l'Any, qu'aquests porten contrabandol! — cridà'l pare. Encar no havia acabat, qu'un d'ells agafa al meu germanet pel coll... — ¡Si tires, vatua!... — Y va dir un renech que les pedres tremolaven — si tires, aquest marrech anirà a estrellarse al fons de la timba... — Y'l pare ¡va tirar! y'l pobret... el pobret!...

— ¡Què!

— ¿Què? Que'ns van esguerrar el niu com tu has fet ab els pobres aucellets... L'endemà enterraren al pare en el cementiri d'Esterri... Y fins el cel va plorar tota sa neu... ¡Tot era una mortalla blanca! A mi'm van portar a casa d'una dòna vella qui m'ensenyà de captar y quan se va morir me varen tirar al carrer, y ara visch en aquest bosch y capto, petit; que tot el menjar es bo quan no n'hi hà d'altre. ¡Però, tu t'adorms, pobrissonet!... ¡Vina, que jo't donaré'l meu llit!... —

Y la Roseta de tot l'Any, fentse seguir del hereuet de la Baronia, entrà dintre una còva molt preciosa, tota de pedra lluhenta com l'argent, hont hi tenfa un jas ben tou de fulles.

La Roseta, ab maternal cuydado, feu jaure l'infantó, y ella, restant sentada prop d'ell vetllant pietosament sa dormida fins al matí. El sol mostrant sa gran cara somrienta de color d'or y brasa a la entrada de la còva, li envià tot un axàm de besades, semblant dirli: — ¡Bona minyona!... Roseta de tot l'Any, ¡bona minyona! —

Dexà'l nen adormit y exí a rebre en son preciós rostret la carícia gelada de l'aygua de la torrentera...

De sobte una remor feu alzar la testa a la captayre matinerà... Un senyor... un gran senyor alt y magestuós se li apropava. May millor qu'aquell impensat moment pera demanar una almoyna...

— ¡Senyor!... ¿Me vol fer una miqueta de caritat?...

— ¡Angelet de Deu! ¿Qui't té tan abandonada? — demanà'l foraster.

— ¡Ningú! Senyor, ¡soch tota soleta!
 — ¡Tota sola! — feu horripilat el gran senyor. — ¡Escóla! si jo't donés un grapat de plata ¿què te'n compraríes?
 — No rès, bon senyor. La donaria als llenyaters d'Esterri pera que portessin a la Masia Blanca l'hereuher perdut que jo he recullit, per que jo no sé'l camí...

— ¿Que dius, filleta meua?... ¿Hont és?... ¿Hont es el nostre Francisquet? Trèunos d'aquesta pena, que la seva jaya s'està morint de dolor!... cúyta, cúyta, que sens ell ningú viu a la Masia. —

La Roseta de tot l'Any... corre seguida del gran senyor y entra en la cova lluhenta com l'argent fi... ¡Hermós espectacle! Dormidet y rialler ab els peuetz calats dels petits esclòps de la nena qui's duya nusets, l'infantó, somniava vols d'aucellets platejats y cançons adormidores.

El baró, devant d'aqueix espectacle, alsant al cel la mirada, tan sols pogué exclamar:

— ¡Mercès, Deu meu...! —

La nena, poch a poch, li digué:

— ¡Senyor!... ¿veritat que no'm renyarà per que li he posat els meus esclòpets y l'he fet dormir al meu llit?...

— ¡Ets un àngel de pietat!... — digué'l senyor acarontant a la Roseta.

Al sentir el nen la dolça veu de l'àngelica captayre obrí sos ulls de viola morada...

— ¡Roseta de tot l'Any!... ¿Quants angelets hi tens en aquest llitet de flors que tota la nit m'han cantat cançons?

— ¡Tres als peus y quatre al cap y la Verge Maria a un costat!... — digué l'oncle prenent al infant en son sí amorós...

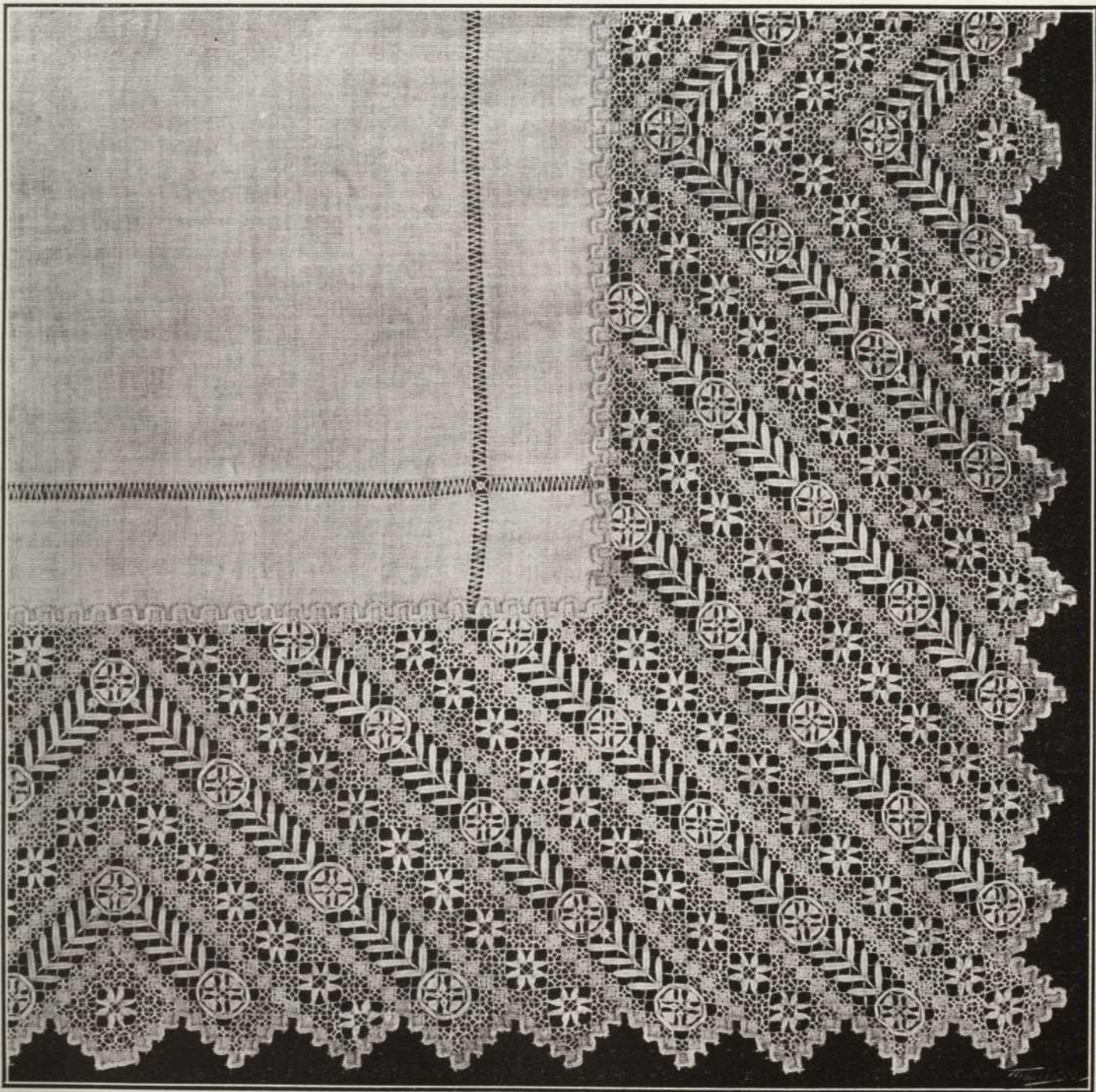
Però la nena plorava... Li queyen perles dels ulls de mora... Una de ses manetes brunes estrenyia la del infantó...

— ¡Oncle! — feu el nen, neguitós... — ¡Oncle! la Roseta de tot l'Any plora y jo no ho vull... Ella dona cireres de foch, dolces com el sucre; aygua en copes de flor de lliri; y ¿què li daré, jo, que soch tan dolent, qu'esfullo nius? ¿Què't daré jo, Roseta de tot l'Any?

— ¿Tu?... ¡Tu li daràs tot!... Ella serà la teua germana y ma filla benvolguda... —

... ¡El sol! ¡el sol!... Allavors sortia vermell ab la cara dels dies de festa... Un dels seus primers raigs il·luminà la maravellosa cara de la Roseta y ella no ho digué a ningú, però va sentir que'l sol li deya a cau d'orella: — ¡Seràs ditxosa!... Roseta de tot l'Any, ¡seràs ditxosa perquè tens el cor caritatiu.

REMEY MORLIUS D'ANDREU.

Mocador de malla brodada, tamany natural, executat per la reputada professora de labors senyoreta Carme Biló y Juyé

DE COM EN PIERROT DEVINGUÉ HOME DE BÉ

EN Pierrot té sis anys, unes galtes roges com l'aurora, ulls blaus com el cel, un bon petit cor de gafarró, molta alegría y una gran afició a les lleminadures.

— Pierrot, — li diu sa mare al matí, besantlo quan ell corre a enfonsarse sota l'edredó del gran llit hont dorm la mamà a les nits, y ahont cap a les vuyt del matí juga ab el seu fillet, — Pierrot, series un bon minyó si volguessis corretgirte de la teva lleminadura. No't sembla qu'es una vergonya estar malalt per haver menjat massa? Els gossets, Pierrot, que no aprenen ni a llegir, ni a escriure, ni l'Historia Sagrada, ni la Gramàtica, ni l'Aritmètica...

— Ay! Com m'agradaria esser gosset! — comenta en Pierrot soto voce.

La mamà segueix:

— Els gossets que no saben rès de rès, no mengen may massa; en cambi tu... Pierrot, quína vergonya! —

Y en Pierrot, que's recorda molt be dels mals de ventre y mareigs, seguits d'implacables diètes, respon amagantse'l rostre sota'l cobrellit:

— Sí, mamà. Tens rahó! —

Mes la visió de les cremes, dels fruyts, dels dolsos, de les confitures, sorgeix de sobte; y afegeix ab confusió:

— Emperò... es tan bo, tot axò! —

Y sa llengueta rosada com la d'un gat, se passeja sobre'ls llabis rojos.

— Pierrot, — diu el papà fent saltar com un genet, sobre sos genolls, al seu fillet, qui no té pas por dels cavalls. — Pierrot, tu'm dius sempre que ja ets un home y que puch refiar-me de tu per tots els meus recados... Còm vols que t'envii a buscar alguna cosa al meu despaig, si sé que si es l'hora del teu berenar ò qu'una olor de dolsos puja de la cuyna, oblidaràs lo que t'he encarregat ò be ho faràs al revés?... Te'n recordes? l'altra tarda, el día que la Justina feya brioches, t'havia demanat qu'anessis a buscarme la petaca, y'm vares portar... les meves sabatilles! Què dich les meves sabatilles! Una, no més! Y encara tota tacada de confitura, de mantega y de no sé què més!

— Era axarop, papà; del bo, del de frambuesa.

— Ni que fos de frambuesa, ni de cirera, ni de prunes... En fi, Pierrot, pensa un xich, y dígam si, en aquestes condicions, puch refiar-me gayre de tu? —

Y en Pierrot, molt vermell y el cap baix, respon:

— Tens rahó, papà... però es que quan sento l'olor de la cuyna, es més fort que jo, no puch ferhi més! —

— Pierrot — diu la seva germaneta Zette. — No es just que't mengis sempre la llesca més grossa de pà y la que tingui més mel... Un día tu y un día jo, be; perque, sabs? els bossins de pà...

Y en Pierrot, diu mitx plorós:

— Zette, t'ho juro, Zette, que no ho faig exprés; es la meva mà que se'n va tota sola a pendre lo millor, Zette...

— Senyoret Pierrot,— diu l'Agna, la minyona vella, — el bon Deu el castigarà si segueix menjant axís, embrutantse tots els devantals, per voler anar massa depressa. —

Aleshores en Pierrot, plorant, respon:

— El bon Deu no hauria hagut de fer més que coses dolentes, Agna; rès més que coses agres ò cremades y may, may dolos. —

Com que l'Agna va per anarsen, en Pierrot la deté:

— Ni bombons tampoch, ni maduxes, ni confitures, ni crema, ni carmetlos, ni... —

Mentres en Pierrot reposa un xich pera seguir la seva llista, l'Agna se'n va a enllestir la seva feyna.

Y en Pierrot, somniós, pensa:

— Si jo pogués fer que totes aquestes coses bones no m'agradessin, sento que seria fàcil corretgirme! —

...

La mamà té'ls ulls enrogits pel plor y'l papà està trist com el vell oncle Sidoni. No riu més, ni juga al cavallet, ni llegeix aquells diariots que fan aquell soroll de paper, tan amohinós.

El dinar està enderrerrit; sovint s'obliden de comprar els *croissants* y devegades l'Agna no pensa en el berenar d'en Pierrot.

Es que la Zette està malalta, molt malalta. Desde'l passadís de dalt, en Pierrot l'ha vista tota blanca entre'ls llençols, tan pàlida y prima que si no hagués sapigut del cert qu'era la seva germana, no l'haguera reconeguda.

Al vespre, quan en Pierrot ha donat la «bona nit» a la seva mare, li ha preguntat:

— Mamà, quan un hom se mor, no pot menjar més, ¿veritat?

— Nó, fill meu.

— ¡Pobra Zette!

La mamà li ha clòs la boca ab la seva mà y s'ha posat a plorar tan fort qu'en Pierrot ha tingut por.

...

Quasi tot lo día, en Pierrot està sol al jardí ò be en la seva cambra d'estudi. Pensa molt en la seva germana y sent que l'estima molt més de lo qu'ell creya, quan la tenia aprop seu. Sent que l'estima!... que l'estima! Desde que la Justina li ha dit, (pera impedir que fes el «Rataplan» ab el timbal), que'ls àngels potser vindrien a pèndreli la Zette y que no tornaria a vèurela més; may més, es a dir, que la Zette no seria may ni a casa, ni al jardí, ni al passeig, ni en cap lloch hont anés en Pierrot, aquest pensament li puny tan fortament el cor, tan fort, que creu que s'ofegará com el canari de la Tieta Ursula aquell día que s'havia empassat una grossa molla de pà.

En Pierrot es tan desgraciat d'ensà que la Zette està malalta, qu'a l'hora de dinar no cal que tanquin ab clau la caps de les galetes; (qu'abans se veyen obligats a pendre ab en Pere aquestes humiliants precaucions).

Quan en Pierrot veu que tothom a casa seva està atrafegat, també voldria ajudar a cuydar a la seva germaneta... Si podia guarirla, li donaria... fins la seva part de maduxes. El cor d'en Pierrot defalleix y pensa en altres coses: — li donaria la seva part de crema y el més gros dels dos *croissants* del esmorzar... quan se recorden de comprarlos.

...

Una tarde qu'en Pierrot, abandonat sol en el menjador, se demana ab angosa si l'Agna ò la Justina se recordarien del seu berenar, el seu pare entra ab una cara tan alegre, qu'en Pierrot li pregunta:

— ¿La Zette's queda ab nosaltres, papà?

— Sí, fill meu, se queda ab nosaltres! No se'n va pas, la nostra filleta! —

Y el papà abraça ben fort al seu Pierrot, mentres aquest s'adona que'ls ulls del papà espurnegen.

Es qu'en Pierrot era massa jove fins allavors pera saber lo molt que'ls pares s'estimen llurs fillets.

Al cap d'una estona, la mamà arriba també y en tant qu'estreny demunt son pit a n'en Pierrot, aquest troba extrany que la mamà plori encara, donchs, la Zette no se'n va pas.

— Es de joya, d'alegría, de felicitat, que ploro, — li diu la mamà, veyent l'extranyament d'en Pierrot.

Aleshores en Pierrot, eternit, vol com la Zette, donar una bona alegría als seus pares y'ls diu:

— Y jo, papà y mamà, ja ho veuréu, may més seré lleminer! —

...

El día en que per cop primer, després de la malaltia de la Zette, la mamà torna a seure a la taula ab els seus, diu al seu espòs, mirant un xich a n'en Pierrot:

— El doctor ha permès que la nena, després de la sopa y l'ou, mengés alguna maduxa... Jo no ho sabia aquest matí y... sols hi han les qu'he fetes guardar per en Pierrot. —

Allavors el nen sent en son cor pres de temensa, emperò coratjós:

— No heu de fer més que donarles a la Zette les meves maduxes. —

La mamà somriu al seu fillet, y el papà li diu, mirantlo severament:

— Pierrot, ¿vols pujàlesh tu a la Zette les maduxes?

Y com en Pierrot s'alsés de taula, el papà afegeix, sempre'ls ulls en els ulls d'en Pierrot.

— Son les úniques maduxes que hi han per la teva germana malalta... Recòrdat de la teva prometensa, Pierrot. —

En Pierrot ab una mirada plena de fermesa:

— No ho oblidat pas, papà. Lo qu'es promès es promès. —

Y en Peret surt del menjador portant el plat, com si fos tan fi, tan fi que's trenqués tan sols de tocarlo ab la punta dels dits.

Emperò, al cap d'una petita estona, se'l sent que crida:

— ¡Papà! ¡papà! Vinguí depressa, depressa! —

Allavors, el papà y la mamà, tement que hagi succehit quelcom al seu fillet se n'hi van corrents. A mitja escala troben en Pierrot plorant devant de les maduxes encara intactes.

— ¡Papà! Treyèumeles desseguida del devant, no me les vull pas menjar, son les maduxes de la Zette y he promès que no me les menjaria... Treyèules, desseguida, papà! —

El papà pren entre sos brassos en Pierrot.

— Pierrot, d'ara en endavant tindrà confiança en tu. Ets un home honrat, Pere. Solzament, quan seràs gran caldrà que vagis fins al cap damunt de l'escala sense menjàrteles, les maduxes de la Zette. —

Y la mamà besà en Pierrot.

V. BOUYER-KARR.

UN JORN A MONTSERRAT

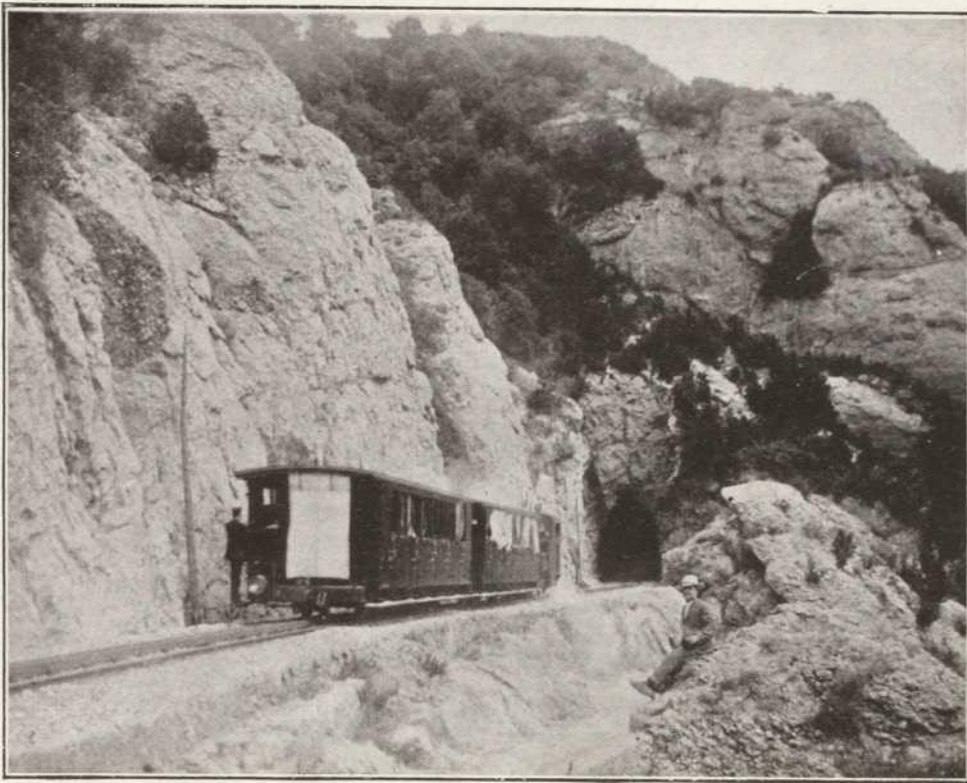
ME sembla un somni, un d'aquests somnis que ja-may se borren de la memòria, la meua curta estada a Montserrat.

¿Quí desconeix la nomenada de la prodigiosa montanya? ¿Quí, després de la ditxa de veure-la, pot dexar en oblit sos magestuosos encants?

A més de rebre la guardia d'honor que li fa el soberbi Pirineu; a més de rebre per garlanda les argentades boyres que rondegen ses enlayrades cresteries, té per mirall l'aygua mansa del Llobregat qu'humil besa les plantes de la serra. Montserrat serveix a més, d'estoig colossal qui atresora negra Perla divina.

Quan després d'una hora de viatge en un tren de cremallera qu'ab panteig munta atrevits precipicis y turons durant vuyt kilòmetres, se troba'l turista ò peregrí per primera vegada front a la Seu de les montanyes, no es pera escrita la impressió que'l domina. Sols recorde que cayguí agenollada al veure tanta maravella.

L'església, d'estil Renaxement-bizantí, fou comensada per l'Abat Garriga durant la segona meytat de la centuria XVI pera substituhir lo primitiu temple axecat l'any 885. Dintre aquella ascua d'or d'extraordinaria sumptuositat y riquesa se sent una emocionada per les esgarrifanses del amor ver, especialment a

El ferrocarril de cremallera pujant la montanya

la cayguda del vespre quan los monjos desde'l Chor y l'escolania desde'l presbiteri canten la magestàtica Salve quals ecos tornen les montanyes.

Desde'l camaril, cambra de la Verge, decorat ab riquesa y gust, ofereix aquesta, sa mà per rebre el petó de tot peregrí.

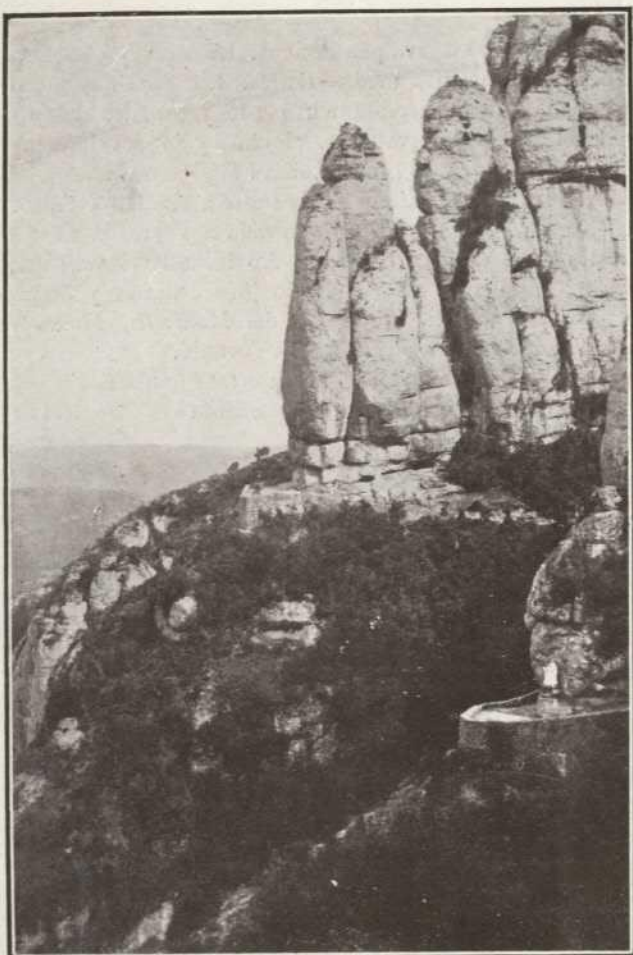
Aquesta nota de carinyo y popularitat no sol donarse en altres Santuaris. L'any 1876 fou posada la primera pedra d'aquesta obra primorosa y avuy podem veure

rela coronada per pintures d'en Llimona y allumenada per unes vidrieres multicolors.

La imatge més qu'etiòpica es d'una bellesa y magestat poch vulgar. Sa tradició tan vella com interessant. Data de temps apostòlics en que fou portada a Barcelona. Madona Santa Maria fou venerada pels bacedetans els quals, en 717, per lliurar-la de la ferositat almogàver, l'amagaren en la cova montserratina, abont fou trobada miraculosament per uns pastors després de sigle y mitx d'enterrament ignorat. Al no poder ser baxada d'aquella altura se li axecà capella, confiantse sa custòdia a les monges benedictines en 896, y més tart als monjos de la matexa ordre que desde 987 li donaren cult esplendorós. Entre la mena de reys, guerrers y sants que li donaren acatament, figuren Sant Joan de Mata, Sant Pere Nolaschi, Sant Vi-

Vista general del Monestir

Un aspecte del camí de la cova

cens Ferrer y Sant Ignaci de Loyola. — Al sortir del temple m'he complagut en veure les runes del bell claustre gòtic que junt a l'església manà fer l'Abat comandatí del monestir y porprat J. Rèvere, després Pontifex romà Juli II. Aquesta joia del art ogival l'enderrocaren els francesos en sa major part.

Assolit allí un recort de Montserrat, se dirigeix la cronista a les celdes, amples palaus axecats per la caritat dels monjos pera hostatjar als peregrins. Junt a elles hi hà lo restaurant.

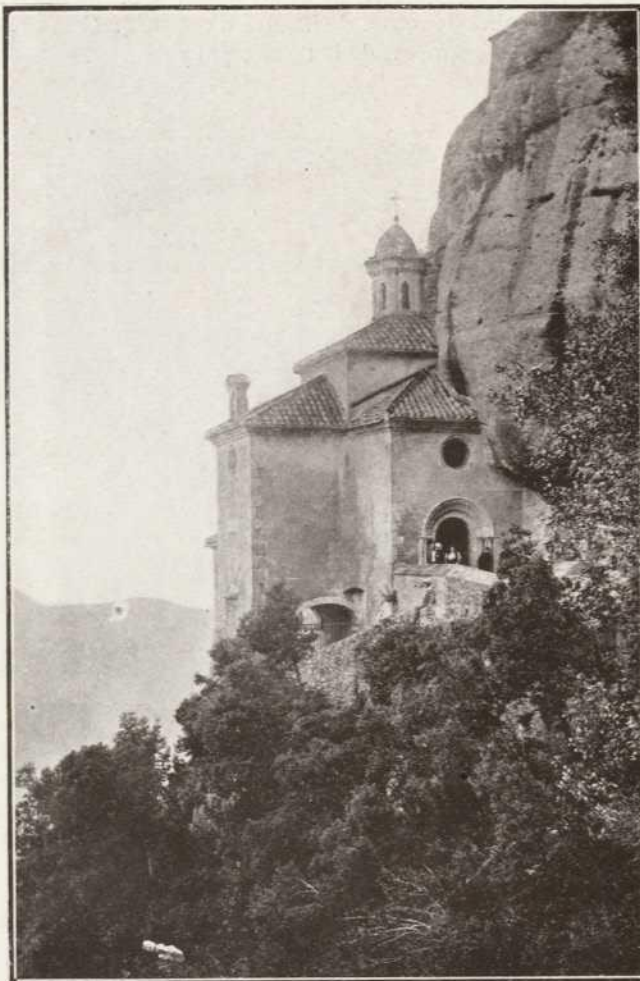
Mentres dinavem, Natura'ns obsequià ab una aparatosa tronada y forta pluja qu'arruxà la montanya. Lo meteor resultà magestuós, y a poch, Febo esbarginà la nuvolada fent brillar ab sos raigs la verdor esmeragdina de les boscuries y les cristallines cascates dels rocams.

Per la vesprada, després de tastar l'aygua fresca de la font, del Miracle, anarem a visitar la Cova de la Verge.

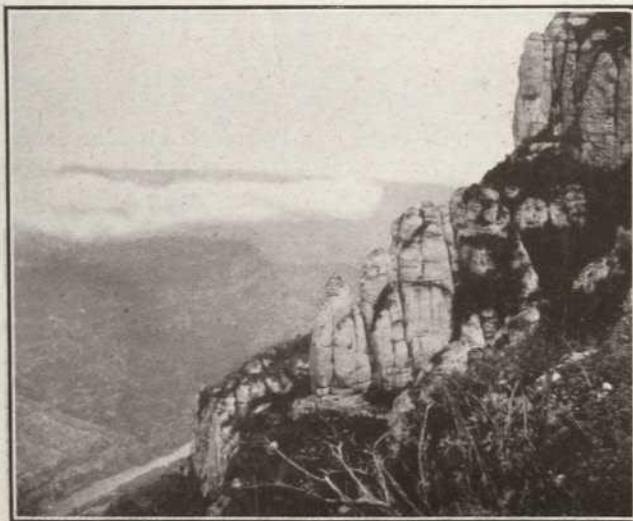
L'encisador camí que a la vora d'esglayoses timbes, de-

valla arrosat a la montanya per sobre'ls turons y vora'l precipici del riu, es un continuat balcó que domina altíssims panorames y un museu al ayre lliure, d'art religiós, que per sí sol bastaria a justificar el viatge a Montserrat. Valmitjana, Llimona, Puig y Cadafalch y altres escultors y artistes arquitectes han fet ab motiu de cada misteri del Rosari, un monument a quin millor, verdaderes creacions qu'admiren per igual los fidels creyents y els curiosos turistes. Aquest «camí de plata» que ab gasto de sexanta mil escuts comensà de llaurar la marquesa de Tamarit en el sigle xvii, debí anomenarse avuy «camí d'or» pels molts mils que s'invertexen en lo monumental Rosari qu'allí erigeix la pietat catalana y l'art barceloní.

Als dos kilòmetres de marxa apleguem a la Cova de la Aparició (anunciada per pluges d'estrelles los dissabtes de un mes d'Abril).

La cova de la Verge

Dues perspectives interessants. — (Sarhou f.)

Sospesa a meytat d'una roca escabrosíssima, a l'ombra de una penya qu'amenassa afonarla, y qual si volés lliscant per la verda boscuria, apareix al final l'atrevida fàbrica de la ermita. Es d'estil romànich y original construcció ab portalet bizanti de marbre. La primitiva capella construhida en 1631 fou cremada pels francesos en Juliol del any dotze y la Duquesa de Montpensier (espanyola, esposa d'un francès) tractà de reparar lo mal, fent axecar aquest temple, qual interior en forma de creu té per capsal la roca hont fou amagada y's feu troballa de la negra imatge.

Moltíssim més té de notable la montanya Montserratina, mes no per fer esment en unes notes impressionistes de ma ràpida visita. Y tan sols per no fer omissió evocaré un recort, al Cavall Bernat, Santa Cecília (que recorda històrica lluyta contra'ls moros), la pintoresca roca foradada, lo cap de mort, lo gegant encantat y altres notables detalls, axis com les fantàstiques coves, y sobretot lo famós pich de Sant Geroni, a mil doscents quaranta metres del nivell de mar y dominante un immens panorama de centes de llegües d'extensió: Catalunya a vista d'auell y gran part de la terra espanyola...

La lluna s'amagava per Ponent. L'astre rey s'axecava per demunt les broles mediterrànies. Les boyrines muntaven aquella matinada peresosament per les reconades dels rocams pera esfumarse ò desvanèxers al cim, y jo devallava al món dextantme a dalt y ab gran recansa'l Montserrat famós.

Al dexar lo cremallera pera pendre a Monistrol l'altre tren del Nort, vaig llensar l'última mirada a l'aymada serra quals crestes daurava lo sol naxent. Ab les ulleres vaig recórrer desde lluny los recons visitats lo jorn anterior y després de pendre un apunt panoràmich del Montcells, Montstortil ò Montserrat, vaig sospirar dient: «Tornaré.»

Avuy me sembla veure'l Montserrat quan tanco'ls ulls y al vespre silenciós sorolla en lo meu ohit la veu angelical de l'Escolania cantant:

Rosa d'Abril, Morena de la serra,
del Montserrat Estel,
iluminau la catalana terra
guiàunos cap al cel.

LIDIA VILA DE SARTHOU.

LES ÉCOLES MENAGÈRES DE FRIBURG (SUISSA)

Les dexeables internacionals de l'Escola menagère

ESCOLES DE LA LLAR

LA fotografia que tenim el gust d'oferir a nostres llegidores, representa'l grupo internacional de dexeables qu'en el curs passat han sigut enviades per llurs diferents païssos a estudiar la *ciencia casolana* en la magnífica fundació de Mme. Jean Bruhnes y de la malhaurada baronesa de Gottrau Watteville.

En altres ocasions, FEMINAL s'ocupà de le *Escoles menagères* suïsses y franceses, recomanant la seva utilitat. Sabem que no han estat perduts nostres consells per quant alguns essencials punts de vista de la ciencia casolana comensen a implantarse en les obres femenines de nostra terra.

Aquesta selecció d'ensenyansa *menagère*, es veritablement digna d'elogi en quant la seva institució ve a omplir un gran buyt en l'educament de la dona. Partint de la base de que a Espanya, y especialment a Catalunya, la dona s'ha distingit sempre per ses bones dots de mestressa de casa, fins en aquests derrers anys de la

passada centuria en que en l'extranger els educadors cuydaven sobre tot de perfeccionar l'intellectualisme femení, — no cal consagrarla exclusivament a n'aquestes ciencias, que ja per atavisme posseheix.

L'introducció de la dona en les professions masculines, el nombre crexent d'advocades, metgesses, professores, etz., en l'extranger, comensant a alarmar als sociòlechs extrangers, creà la necessitat d'aquexes escoles casolanes pera que, après dels seus estudis, la dona pogués axis mateix perfeccionarse en sos devers dintre de la llar, sovint descuydada per les necessitats cada día més crexents de l'existencia.

Son en gran nombre les dexeables de totes les nacions qui van a seguir uns cursos d'ensenyansa *menagère* a l'escola de Friburg, y creyem que no seria inútil pera Catalunya, que les nostres Diputacions y els nostres Ajuntaments subvencionessin algunes noyes pera l'Escola de Friburg, pera que après poguessin en nostra terra desempenyar tan útils ensenyanses.

UNA ARTISTA CATALANA

QUAN aparegué'l primer nombre de FEMINAL, a primeries del any 1907, no mancaren aquells qui fent la planeta de la primera sèria publicació femenina catalana, fins ab la millor bona voluntat del món, — se preocupaven entre altres coses de lo que hi posariem, sobre tot, de quines dones artistes, sociòlogues, literates, poetises, científiques, etz., catalanes parlaríem; de quines obres femenines d'art ò de cultura podríem ocuparnos.... Y els qui teníem fè en nostre ideal, els qui sabíem que no eren les dones de mèrit real, les qui mancaven en nostra terra, sinó l'ambient en que's poguessin moure lliurement, sinó una mà que les ajudés a rompre la broma d'obscuritat en que vivien y laboraven, els qui sabíem hont anavem, reyem, dient: «Dexèu fer... ja sortiran, no tingueu por, els temes pera FEMINAL.»

Y en efecte: podem vantar-nos de que al arribar al terme dels set anys pera nostra esti-

Dolors Anglada y Sarriera. — Lola A. — (Renom, f.)

mada publicació, ni un sol nombre degué entrar en premsa sense que portés la grata missió de fer conèixer al menys un talent de dona catalana, ò una laboriositat, ò un acte de Caritat, ò una noble iniciativa.

Mes poques vegades com avuy, FEMINAL s'ha sentit joyós de poguer a la fi fer conèixer als seus llegidors la personalitat artística de Lola A.

Lola A. la colaboradora de Cu-cut, l'amiga d'en Patufet, la dels bonichs ninots que desde fa tants anys venen fent les delicies dels patufistes, la dels dibuxos intencionats y caricatureschs. Lola A. qui es una gentilíssima y graciosa donzella tota somrienta y modesta, d'ulls blaus y cap rinxolat, de posat infantil y encís de flor tot just esclatada.

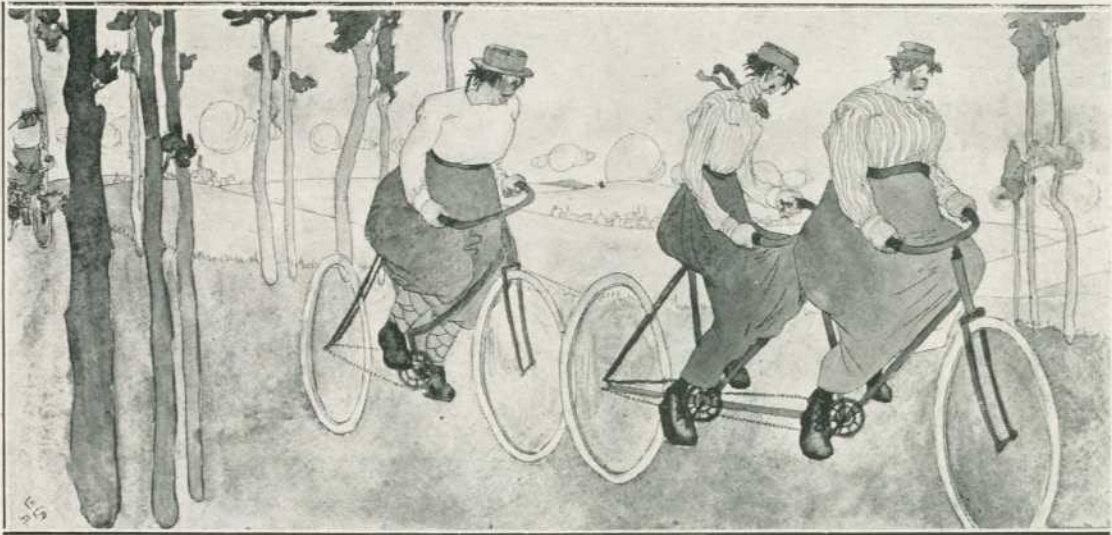
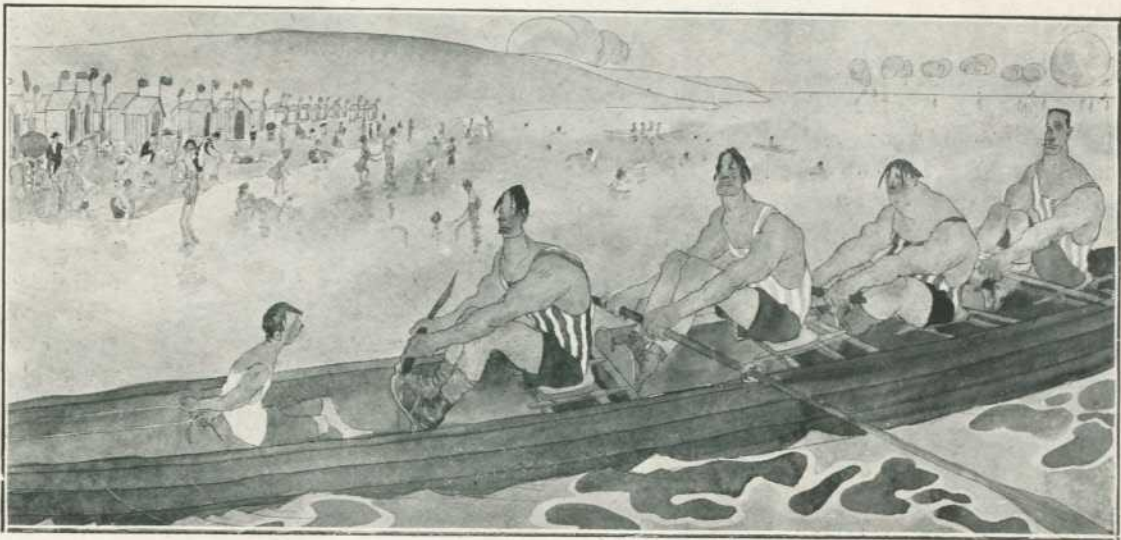
Lola A. la simpàtica artista catalana, casi nena, donchs vesteix encara robes curtes, prepara pera'ls primers dies de Mars una exposició a ca'n Parés, destinada a cridar l'atenció de Barcelona, dels seus

La senyoreta Anglada en son taller ab el seu mestre senyor Llaerverias. — (Balcells, fot.)

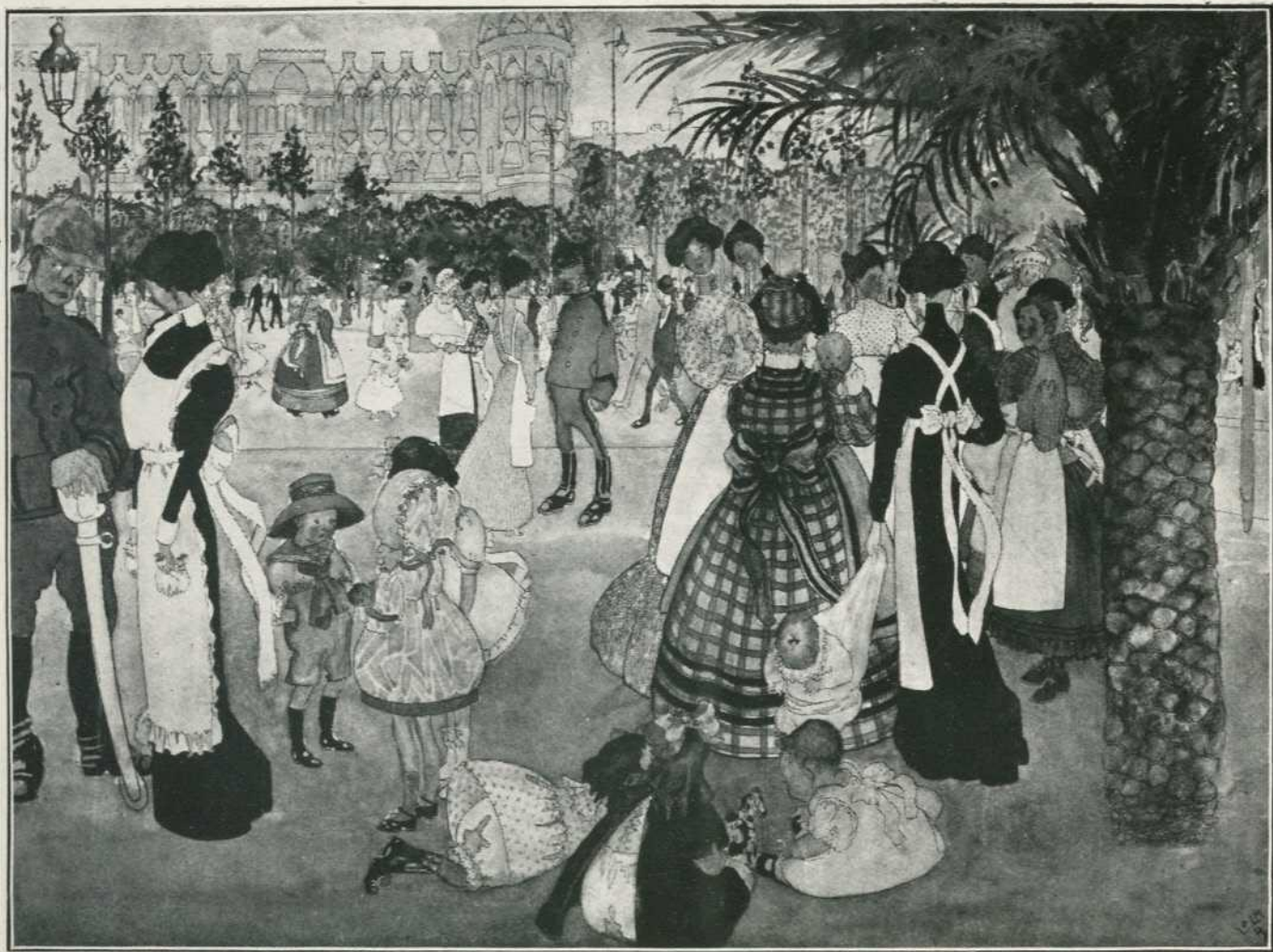
HERMOSURA de la boca y bonica dentadura, les manté sempre'l LICOR DEL POLO

◻
 Notes
 Sportives
 per
 Lola A.
 ◻

 Sport Maritim
 Sport Terrestre
 Sport d'hivern
 Sport d'estiu

La plassa de Catalunya, a Barcelona

dibuxos y aquareles, de les que ha tingut la gentilesa d'oferir en nostres planes un molt petit avant-gust.

El públich jutjarà del rar talent de la gentil dexeble del mestre Llaverías, del

seu art sense pretensió, sincer com la seva rialla, art plè de finesa tota femenina y ahora gens vulgar, un art qui no recorda'ls païssos de vano, mes sí caricaturisades—ab extraordinaria intenció—les

eloqüents siluetes que frapen nostres ulls, a cada instant de la nostra vida ciutadana.

FEMINAL, al saludar la seva nova col·laboradora, Dolors Anglada y Sarriera, li augura un bell pervindre artístich.

Les families Ferrer y Casanovas practicant sport al coll de Tossas. — (Parés, f.)

AYGUA COLONIA ORIVE

Bouquet especialíssim
MILLOR QUE LES EXTRANGERES
: DE PREUS ELEVADÍSSIMS :
Pera proba 3 rals frasco

LES BARCELONINES AL SKATING DEL TURÓ

POQUES ciutats com la nostra poden vantarse de possehir tan pintoresch lloch d'esbarjo, com el Turó, en el que tantes hermoses festes tenen lloch, casibé totes elles al ayre lliure.

El skating es especialment concorregut per les elegants y gentils barcelonines, qui tenen el bon gust y el millor juhí de cultivar cada dia ab més entusiasme aquest sport tan agradable com sanitos qui posa de relleu llur gracia y llur destresa.

“PAUVRES DIABLES”

A B aquest títol, l'eximia col·laboradora de FEMINAL Na Violette Bouyer-Karr ha publicat un'altra de ses exquisides noveles, de la qual anem a donar una idea a les lectores d'aquesta Revista.

Els «Pobres Diables» son un aplech de gent vagabonda en sa majoria, avesats a anar a l'aventura donantse al treball, a la capta ò al furt, segons la necessitat y l'ocasió, els quals temporalment, ò sia durant la cullita de les olives, troben bona feyna y amable tracte en les propietats d'Isabel La Roüy, pubilla de Méliissanne. Entre ells hi veyem Vinacci y Pierrine, matrimoni mal avingut a causa de les infidelitats del marit, qui, seduhit per Catherinasse, té en constant torment de gelosia a sa muller, dona feble y sensual; Marianina, filla d'abdós, nena gentil, honesta y treballadora malgrat l'exemple que reb de sos pares y l'abandó en que aquests la tenen; el terrassà Gerbier, un conco de closca dura y de cor de mel; els Pontadiéu, matrimoni fecon y embrutit, ab ses filles, veres poncelles marcides; Lepanier, mena d'home-bestia, sorrut en el mal com en el be, treballador brutal, sempre enemich del amo; Petit-Paul, vell sàtir; Dodelin, un hipòcrita també entrat en anys, qui, sentintse feble, té prop seu a Vittorio, un sardà jove y robust qui's fa mantenir treballant apenes; Lamanois y Bourdelay, dos cors senzills... etc., etc.

Isabel Le Roüy es òrfana y viu ab sos dos oncles Gaude y Charles; el primer, germà de sa difunta mare Henriette, home de cor bondadós qui en va's fa l'escèptich al veure les bondats d'Isabel per sos treballadors; y'l segon, oncle patern d'Isabel, tot un gran cavaller ab ànima de nen, qui ha servat eternalment un culte puríssim a sa cunyada avuy morta, fins al punt de que, absorbits tots sos pensaments per aquest amor inconfessable y inconfessat, sembla haverse-li debilitat el juhi. Els dos oncles adoren a Isabel, y en va la sermonen pera que prengui estat. Isabel se desviu per ells y administra per sí mateixa ls bens del casal, curant de llogar la gent, de disposar y repartir el treball, de vigilar els treballadors y d'assistirlos en llurs necessitats quan els veu patir de miseria ò de malaltia. Es, donchs, pera tots, una mena de providencia.

Les costums patriarcal dels senyors de Méliissanne y les brutalitats dels treballadors oferexen sovint un viu contrast. Son com dos mons oposats, l'un tot llum y amor, l'altre tot tenebres y odi; d'una banda l'abnegació, d'altra les passions egoistes, sovint del tot desenfrenades.

De sobte, una dona jove encara, fugitiva no se sab d'ahont, ha vingut a parar a Méliissanne. L'han trobada sense sentits, sobre'l camí, mitx morta de fatiga. El bon Gerbier es el primer en assistirla. Isabel fa preparar bon aculliment a Felicitat — que axí s'anomena la sobrevinguda — y li dona feyna en la cullita d'olives.

oblidant aquest últim en certs moments fins sa passió embrutidora. Mes Gerbier vetlla per Felicitat com havia vetllat sempre per Marianina, la filleta dels Vinacci, de la qual es estimadíssim y a la qual voldria endursen, si les lleys li consentissin el pèndrela a sos pares.

L'amor d'aquesta criatura fa que s'estableixi una rivalitat sorda entre Gerbier y Felicitat, qui, amagant a tothom la vergonya de sa vida, no ha dit ni a sa mestressa ni a sos companys qu'es la viuda d'un forsat y que tingué una filla, morta avuy, mes l'amor de la qual reviu intensament en son cor a la

le Rouge» y que «Fruit Sauvage», de la propia autora; però, apart de semblarnos més transcendental son pensament, devem remarcar qu'en la part expositiva hi hà menys vacilació, més seguretat qu'en les noveles anteriors, ja tan celebrades. L'autora es sempre de plè dins l'obra, apoderantse totalment del lector.

«Pauvres Diables» es un poema. L'esperit de qui'l concebí y creà, plana com una gran au per demunt dels quadros de miseria que contempla y que'ns mostra. Com major es la cruesa de llur realisme, més ample y generós devé'l gust de pietat ab qu'exten les ales. No som pas exclusivistes: les obres estrictament realistes, aquelles qui sols dexen en l'ànim l'esglay d'una dissort, el descoratgement d'una ruina moral, la desolació d'una quexa infinita, ens atrauen poderosament: mes a la fi hem de considerarles fragmentaries, parcials. Tal volta devem acullirnos al criteri de la senyoreta Bouyer-Karr; tal volta son preferibles aquelles altres obres en les quals les escenes de dolor, per potentes qu'apareguin, no son més qu'una part dels elements integrants d'una concepció ensemps humana y poemàtica. En totes les obres de l'autora hi sembla resplendir aquesta moral.

Hi hà en «Pauvres Diables» dos moments qui ens semblen els més significatius. En un d'ells s'hi senten bategar les nobles inquietuts de les ànimes escullides qui saben estimar be y qui, malgrat tot, no son pas ditxoses, tal volta a causa de llur propia bondat, de la extremada delicadesa de llur percepció, qui les fa sofrir pels altres. Es en aquest moment que Charles Le Roüy exclama:

— *Il y a bien des façons diverses de souffrir...*

L'altre moment ens el donen els pobres diables al entregarse a una disbauxa en el día de Nadal, profanant les patriarcal consuetuts del castell de Méliissanne. Trobem aquí la follia dels passionals embrutits, no'l sentiment enlayrat y suau de les ànimes privilegiades. Mes també trobem a Gerbier, qui, prop de Felicitat y de Marianina, diu afablement:

Als clients de S. de Orive

No havent sigut cap consumidor dels meus productes favorescut per la sort del últim sorteig, guardin els bitllets que tinguin en son poder pera entrar a nova sort. Mon desitx es regalar el xalet al que tingui número igual al del premi major de la jugada de la Rifa Nacional, que oportunament s'anunciarà.

Se segueix obsequiant als meus clients ab els bitlles que resten: comprant les 6 pessetes en LICOR DEL POLO y AYgua DE COLONIA, com se va fer fins al 20 del actual.

Logroño, 21 Janer de 1912.
S. DE ORIVE.

— *Il faut avoir compassion...*

Totes les figures passen per les planes del llibre viventes y fermes com en la realitat mateixa, y son sorprenents el vigor y la sobrietat de gran nombre d'escenes; mes, pera no dexarnos oblidar que l'esperit qu'ha dat forma a tanta bellesa es un esperit de dona, arreu sobre les discordancies punyents trobem la nota suau y aconhortadora, qui may s'apaga prop d'Isabel.

Si haguessim d'interpretar el credo artis-

Na Violette Bouyer-Karr

vista de Marianina. Inútil explicar tota l'acció de «Pauvres Diables», car hi mancarien la vida y'l color que l'autora hi prodiga ab pinzellades soperbes. Acabarem, donchs, breument.

Perfumeria y objectes de tocador de totes marques y de tots preus.

Pierrine, en un accés de gelosia folla, mata al seu espòs y mor a mans de Catherinasse; Dodelin y Vittorio son foragitats com se merexen; Lepanier, el sorrut ingrati, troba de sobte en un recó de son ànima un xich de tendresa desconeguda, y pren comiat de Isabel prometent tornar «pera no morir al hospital.» En quant a Gerbier y Felicitat, acaben per casarse, comprenent que l'amor de Marianina no era en el fons motiu de discordia pera ells, sinó llas d'unió, y descobrint Gerbier en aquestes esposalles el medi que sempre pressentia y may trobava d'endursen la noyeta.

Isabel resta sola com sempre; sense amor, ella qu'es tota amor; mes no'n sent recansa, car ella té un tresor: «la joia qu'ha sabut posar en tants pobres ulls.»

No dirèm que la novela «Pauvres Diables» sia més forta en emoció que «La Voi-

VI PINEDO de Kola Compost. Tonich Nutritiu. Kola, Coca, Guarama, Cacao y Acil-fosforich. Cura: Anemia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afecçions gástriques, Digestions difícils, Atonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embras. — Premiat varies Expons. Sens rival pera nens y vells

Desd'aquest moment el dimoni de la luxuria s'apodera dels miserables. El vell sàtir prepara emboscades a Felicitat; Dodelin, Vittorio y Vinacci la perseguexen també,

tich de l'autora, pensàrem no errarnos dient que l'art no's compona solament de veritat ò de bellesa: li cal, també, un xich de bondat. Un marbre molt bell, però rebel a tota adaptació, a tot modelat, es la desesperació d'un artista, com es la desesperació d'un home qui estima, la dona de còs perfet, mes de cor deformat. Cal que la bellesa y la veritat sien en bona part sotmeses a la Bondat, no pas en la realitat viva, que devem acceptar tal com ella es, sinó en una realitat moral qui constituheix la finalitat artística, alta y consoladora. Son ben comptats els qui posseeixen el secret per el qual s'arriba, a voltes tàcitament, a un tal resultat. Els artistes adotzenats cauen en una sentimentalitat diluïda y molla; els vers artistes, sobris y forts fins en els moments de major tendresa, fan prodigis de verisme y d'emoció ab sols mostrarnos la tràgica fi dels Vinacci,

per exemple, y seguidament les llàgrimes de Felicitat, la qual, havent tant plorat de dolor, coneix sobre'l cor de Gerbier l'immensa joia de plorar d'amor y de seguretat.

Aquesta es l'obra y aquest es l'art de la colaboradora de FEMINAL; art amable com un refugi, consolador com un port segur, noble com aqueixa Isabel de «Pauvres Diablies», de la qual ha fet l'autora un hermós símbol de bondat y en la que tal volta, sense adonar-se, s'ha pintat sincerament, còs y ànima.

Entre la producció de la senyoreta Bouyer-Karr — escampada en una munió de cròniques, de contes y de notables versos — s'hi compten com fites sobressortints cinch noveles, d'algunes de les quals s'ha parlat en aquestes planes com de veritables monuments literaris. Actualment té en preparació tres noveles no menys importants: *Au vent*

des cimes, Pour la Race y La Détresse des Forts.

Violette Bouyer-Karr es sincerament modesta; y aquesta qualitat, qui pot restar esclat a sa fama, esdevé favorable pera'l mèrit real de ses obres, les quals son filles d'un alt amor del art per l'art. Violette Bouyer-Karr posseeix un esperit tan rich en sensacions, que pera fruïr-les y meditar-les s'allunya del món y s'acosta a la naturalesa en son noble retir de Méaulx. Dins un tal ambient de pagana serenitat, l'art desperta en ella inquietuts fervoroses. Llavors escriu. Escriu sense vanagloria, per necessitat, per devoció, pera omplir un buyt de son cor... Així sa producció va exint tan honradament artística, tan bella y tan sòlida, que un jorn podrà ésser comparada a la del castellà Pedreda y a la del patriarca de Maiano, el gran Frederich Mistral. — LL. V.

MOSAICS • E • F • ESCOFET & C

Marbres
Pedras
Fustas

Ronda Sant
Pere 8

Construcció
Decoració

**CICLOS
SANROMA**

Salma, 62.
Barcelona

FÒRA PÈL MOXI

Polvos cosmètics de FRANCH

DEPILATORI QUE NO IRRITA LA PELL

TREU EL PEL MOXI EN DOS MINUTS

MATA L'ARREL

BORRELL: Comte del Assalt, 52 (Carrer Nou). - BARCELONA

S'envia per correu certificat anticipant pessetes 3 50

I FORA CABELLS BLANCHS!

TINTURA SENS IGUAL

Bayona-Pasajest

No n'usen d'altra que la sens igual de O. BARNET, farmacèutic químic de Bayona. Imillorable pera comunicar a les canes son prímium color. Higiénica, inofensiva, d'us molt fàcil.

Concedido ab les Brevetacions!

De venda: Principals perfumeries, drogueries, perfrueries

Pelleteria

Preu fixo — On parle français
English Spoken
RAMBLA DE CATALUNYA, 15

La Siberia

FI DE TEMPORADA
Rebaxa de preus
15 % en tots los
articles confeccionats
Corts Catalanes, 624

IMPOTENCIA

DE ABDOS SEXES

Radicalment curada a tota edat per les

PILDORAS OURLANIA

Nou descubrimet. - Immens exit

Tractament eòrgich y sens perill.

Curació garantida ab un sol frasc.

Envio discret. Preu del frasc 10 franchs.

Frasc ab instruccions per correu, ptes. 12

En Barcelona: VIUDA de SALVADOR ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.

LABORATOIRE NORDERN

— 31, passage du Havre, 31. PARIS. —

POLVOS NOËL

Mares empleyeu POLVOS NOËL

pels vostres estimats nens!

Polvos antiséptichs,
refrescants y absorbents

Se usen en Hospitals y
Cases de Maternitat

Usats després de rentarse eviten qu'ab
l'humitat y'l fret se tallin les mans.

L'únich preventiu dels penellons

De venta en Farmacies y Drogueries
Pots a 60, 35 y 20 cèntims.

Agent en Espanya: JOAQUIM FAU,
MALLORCA, 184. BARCELONA.

Poden usarse en totes les edats.

POESIES
DE
Victoria Penya

2 pessetes

POESIES
DE
Jossepha Massanés

2 pessetes

FLORS Y PLORS

POESIES DE

Isidro Reventós

Ptes. 1'50

Ab el preciós
DEPILATORI VICTORIA

de fama universal, desapareix al acte el pel moxi de la cara, brassos, etc., y mata l'arrel sense irritar la pell. *Se garantisa: UN FRASCO: 4 PESSETES.* — DEPOSITIS. Barcelona: Hospital, 2, drogueria. — Saragossa: Don Jaime I, 21, drogueria. — Santander: Plassa de las Escuelas. 1, drogueria. — Ceruña: San Andrés, 110, farmacia. — Bilbao: Drogueries de Barandiarán y C. — Pamplona: Plassa Constitución, 43, farmacia. — Valencia: Pintor Sorolla, 39, farmacia. — San Sebastián: Plassa Guipúzcoa, 6, drogueria. — Palma de Mallorca: Càrmen, 28, farmacia. — Sevilla: Basar de la Campana, Campana, 5. — Madrid: Carrer Ancha de San Bernardo, 15, farmacia y Mayor, 1, perfumeria. — Màlaga: Carrer Compañia, 22, farmacia. — Granada: Reyes Católicos, 44, perfumeria. — Las Palmas: Triana, 29, drogueria. — Santa Cruz de Tenerife: Plaza Constitución, drogueria. — AL POR MAJOR. Argenté Costa y C.ª, carrer de Quintana Baja, 63, BADALONA - (Barcelona), quins remeten per correu certificat el Depilatori al qui envihi 5 pessetes, y la Crema per ferrocarril 5 pessetes.

BELLESA

Lo millor del món pera embellir y conservar el cutis, sense necessitat de usa polvos, es la deliciosa Crema Líquida, ANGELICAL CUTIS, dona al rostre, brassos y bust una blancura de perla, finura y brillantor insuperable. Ab el seu ús, la dona jove es realza sa hermosura y la dama de edat rejuyeneix y embelleix. Desapareixen els barbs, taques, pigues, grans, etc., y les cares graxoses.

Se garantisa: UN FRASCO: 4 PESSETES

— San Sebastián: Plassa Guipúzcoa, 6, drogueria. — Madrid: Carrer Ancha de San Bernardo, 15, farmacia y Mayor, 1, perfumeria. — Màlaga: Carrer Compañia, 22, farmacia. — Granada: Reyes Católicos, 44, perfumeria. — Las Palmas: Triana, 29, drogueria. — Santa Cruz de Tenerife: Plaza Constitución, drogueria. — AL POR MAJOR. Argenté Costa y C.ª, carrer de Quintana Baja, 63, BADALONA - (Barcelona), quins remeten per correu certificat el Depilatori al qui envihi 5 pessetes, y la Crema per ferrocarril 5 pessetes.